

ערעור על הסדרי חוב

רקע כללי:

המבקש פנה אל הקליניקה לאחר שניתן כבר פסק דין בעניינו בבית הדין לממונות ארץ חמדה גזית. הוא לא היה מרוצה מהחלטת בית הדין ובקש מהקליניקה לסייע לו בהגשת בקשת ערעור ובהכנות לקראת דיון בערעור אם תתקבל הבקשה. כבר בשלב ראשוני זה הסברנו לנתבע, כי ערעור על החלטת בית הדין אינו עניין של מה בכך וכי הסיכויים להצלחת ההליך, במיוחד כשחלק עיקרי מהערעור הוא על עובדות המקרה כפי שהבין אותם בית הדין, אינם גבוהים.

פרטי המקרה בקצרה:

המשיב והמבקש היו בקשר שנים רבות. לעניינו, הקשר הרלוונטי שלהם התחיל בהלוואות שקבל המבקש מהמשיב, אשר עליהן ועל הסכום אשר לוה המבקש אין כל מחלוקת. אחיו של המבקש היה הערב, כאשר גם הוא וגם המבקש עצמו היו בעלי נכסים בראש העין.

המשיב פתח בהליכי הוצ"פ והמבקש ערך אתו הסכם בע"פ על פיו ילווה לו המשיב סכום נוסף לצורך פיתוח המקרקעין של המבקש ומכירתם, ומכספים אלו ישיב המבקש את החוב למשיב. סכום הכסף שהתקבל לא הספיק כדי להשיב את כל החוב ולהשאיר סכום מספק אצל המבקש, והוא לקח מיוזמתו את כל הכסף (וגייס סכום נוסף) על מנת לקנות נכסים אחרים בארה"ב, למכור אותם וברווחים להחזיר את החוב. בשלב זה (שבו היו שתי דירות בארה"ב) נערכה טיטוט הסכם בין שני הצדדים על המשכת הכיוון הזה כדי להשיג יותר כספים ולסגור את החוב. ממכירת הדירות לא התקבל כל הסכום ובעוד המשיב מעוניין לקבל את כל הכספים שלו בחזרה כבר בשלב זה, ביקש המבקש לכפות על המשיב להמשיך את ההסכם ביניהם לקניית ומכירת הדירות, כדי שהוא יוכל להשיב לו את מלוא הסכום ולהישאר עם מספיק כסף לצרכיו הוא. המבקש פנה לבית הדין על מנת לאכוף את המשך ההסכם.

החלטתו הראשונה של בית הדין:

בדעת מיעוט קבע אחד הדיינים, כי לטיטוט ההסכם כלל אין תוקף ועל המבקש להשיב את הכספים למשיב מידית. לעומת זאת, לדעת הרוב היה תוקף לטיטוט זה, אלא שאף לדעתם, גם אם בתחילה הייתה הטיטוט ברת תוקף, בשלב זה כבר לא ניתן לכפות אותה, זאת משני טעמים עיקריים:

(1) אי ביצוע ההסכם במשך תקופה ארוכה: העובדה שחלפו שנתיים מחתימת ההסכם והוא עדיין לא בוצע מאפשרת למשיב לסיים את השותפות (כדין שותפות כשלא קבעו זמן מפורש).

(2) הפרת ההסכם על ידי המבקש: המבקש לקח תמורה שנתקבלה ממכירת אחת הדירות בארה"ב לכיסו למרות שהייתה שייכת למשיב, כשמצרפים לכך את לקיחת הכספים הראשונית שלו, נוצרת תמונה של אדם לא אמין ואין להכריח את המשיב להמשיך בשותפות עמו.

מעורבות הקליניקה:

המבקש פנה אל הקליניקה בשלב די מאוחר, ולפיכך הוגשה ראשית לכל בקשה לבית הדין להארכת הזמן להגשת בקשת הערעור אשר התקבלה. לאחר מספר ישיבות של צוות הקליניקה עם המבקש ובלעדיו, הוכנה טיוטת הערעור בה נטענו הטענות הבאות:

1. **בית הדין שגה ביחסו למבקש חוסר אמינות וחוסר הגינות:** מדובר בהערכה של בית הדין שלטעמנו ולטעמו של המבקש הביאה את בית הדין לפרשנות מוטעה של המקרה ושל הדין.
2. **בית הדין שגה בקביעתו שהמבקש לא פעל למימוש ההסכם ומכירת הבתים:** כתימוכין לטענה זו הוצג מצג עובדתי חדש, אשר מראה כי כלל לא ניתן לטעון לחוסר פעילות של המבקש בנושא מכירת הבתים לצורך מימוש ההסכם.
3. **בית הדין שגה בקביעתו שההסכם המדובר הינו מסוג שותפות לזמן בלתי מוגבל ומשום כך ניתן לצאת ממנה בכל נקודת זמן:** קובע בעל ה'פתחי חושן' (חלק ז, דיני שותפות ומצרנות, פרק ג, סעיף ב) בהתייחס לשו"ע, חו"מ, קעו, טז: "נשתתפו סתם בלא קביעת זמן, כשירצה אחד מהם יכול לכוף את חברו לחלוק. ואם יש סחורה שלא הגיע זמנה להימכר, יכול השני לעכב החלוקה עד שתמכר בזמנה". מכאן, שכיוון שלא מדובר על הסכם שותפות כללי להשאת רווחים, אלא על הסכם המתייחס לסחורה ספציפית בלבד (במקרה זה - הבתים), נראה שיש לקבל את הבנת בעל ה'פתחי חושן', לפיה יכול השותף השני לעכב את פירוק השותפות עד לזמן המכירה, שכן מכירת הבתים היא הגבלת הזמן של ההסכם, ומשכך לא ניתן לצאת ממנו בכל עת.
4. **בית הדין שגה בכך שהתייחס לנטילת סכום השקעתו של המבקש בבית השני לאחר מכירתו כגניבה מהמשיב:** על פי סיפור המקרה כפי שהציג אותו המבקש עולה שלא הייתה כאן גנבה, ובית הדין הגיע למסקנה שגויה בנושא, דבר אשר השפיע גם הוא על החלטתו הכוללת של בית הדין בעניין ההסכם.

החלטת בית הדין בבקשת הערעור:

בית הדין דחה את בקשת רשות הערעור (וממילא את הערעור עצמו שהועלה בבקשה). עיקרה של החלטה הייתה בנקודות הבאות:

- לא ניתן להוכיח אמינות מתוך הכתב ללא נוכחות הצדדים. יתרה מכך, אין סיבה מספקת לשנות את פסיקת הערכאה הראשונה בנושא. בנוסף, מעקרי העובדות, לא בהכרח מוכח לכיוון אותו טען המבקש.
- ביחס לטענת הפעילות למימוש ההסכם, קבע בית הדין, כי אין להעלות טענות וסיפור מקרה שלא הועלו בהליך הראשוני ולכן אין לקבל טענה זו.
- ביחס לטענה ההלכתית בדבר תוקף ההסכם, בת הדין קיבל טענה זו, אולם לשיטתו, גם אם ההסכם ממשיך להיות בתוקף, אין בכך כדי להשליך על הצורך לפרוע את החוב במועדו. משכך, אין לקבל טענה זו.
- ביחס לטענה הרביעית הנוגעת לשאלת הגנבה, בית הדין הסכים כי עקרונית היה ראוי לברר טענה זו עד תום, אלא שמאחר ופסק הדין לא נשען על 'רגלי' זו בלבד, אין בכך כדי לשנות את החלטת הערכאה הראשונה.

